

INSIDER

DATU AIZSARDZĪBA

Aizliegts nodot personas datus uz ASV

Eiropas uzņēmumiem jāpārtrauc personas datu nodošanu sadarbības partneriem, mātes uzņēmumiem vai pārstāvniecībām ASV, ja tie izmanto tikai “drošības zonas”¹ datu nodošanas režīmu. Eiropas Savienības tiesa atcēla Eiropas Komisijas atzinumu par “drošības zonas” piemērotību eiropiešu personas datu apstrādei.² Rezultātā datu nodošana uz ASV tikai “drošības zonas” ietvaros ir aizliegta no š.g. 6.oktobra.

2015.gada 12.oktobris

Katrīne Pļaviņa, LL.M.
katrine.plavina@vilgerts.com

Laura Grava, LL.B.
laura.grava@vilgerts.com

Ineta Krodere, Mg.iur.
ineta.krodere@vilgerts.com

KAS NOTIKA?

Maksimilians Šrems, Austrijas jurists un *Facebook* lietotājs, lūdza Īrijas datu uzraudzības iestādi aizliegt *Facebook* Īrijā nodot viņa personas datus *Facebook* ASV. Viņš uzskatīja, ka Edvarda Snovdena atklājumi par ASV izlūkdienestu masveida personu noklausīšanos un citām darbībām pierāda, ka ASV likumi neaizsargā personas datus līdzvērtīgi Eiropas prasībām.

Īrijas datu inspekcija atteica skatīt viņa lūgumu, jo Eiropas Komisija bija atzinusi ASV “drošības zonas” piemērotību eiropiešu datu apstrādei saskaņā ar Direktīvu 95/46/EK. Šrems vērsās Īrijas tiesā, kura, savukārt, nolēma noskaidrot Komisijas lēmuma tiesiskumu Eiropas Savienības tiesā.

Tiesa konstatēja, ka nav pamatojuma Eiropas Komisijas lēmumam par “drošības zonas” režīmu kā Eiropas Savienībai (“ES”) līdzvērtīgu datu aizsardzības standartu ASV.³ Piemēram, Komisija nebija atzinumā vērtējusi, vai datu subjektiem ASV ir tādas pašas tiesības kā ES un vai datu apstrādātājiem ir tiesības atteikties nodot eiropiešu datus ASV specdienestiem.

¹ “Drošības zona” jeb *safe harbour* ir režīms, kas nosaka datu aizsardzības principus, kurus ASV uzņēmumi apņemas ievērot, lai to datu aizsardzības līmenis būtu atbilstošs ES noteiktajam. Šādu režīmu Eiropas Komisija bija atzinusi par līdzvērtīgu ES datu aizsardzības normām. Rezultātā Eiropas uzņēmumi varēja nodot personas datus uz “drošības zonu” ieviesušajiem uzņēmumiem ASV uz līdzvērtīgas datu aizsardzības pamata.

² ES tiesas 2015.gada 6.oktobra spriedums lietā C-362/14 *Maximillian Schrems v Data Protection Commissioner*.

³ Komisijas 2000.gada 26.jūlija Lēmums 2000/520/EK atbilstīgi Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai 95/46/EK par pienācīgu aizsardzību, kas noteikta ar privātuma “drošības zonas” principiem un attiecīgajiem visbiežāk uzdotajiem jautājumiem, kurus izdevis ASV Tirdzniecības departaments.

KĀ RĪKOTIES?

Ja jūsu uzņēmums nodod personas datus (piemēram, informāciju par darbiniekiem vai patērētājiem) partneriem ASV tikai “drošības zonas” ietvaros, tad jums jāievieš cits datu nodošanas tiesiskais pamats.

Šobrīd datus uz trešajām valstīm drīkst nodot uz šādiem pamatiem:⁴

- a) datu subjekta brīva un nepārprotama piekrišana;
- b) līgums ar datu pārzini vai operatoru;
- c) uzņēmuma saistošo noteikumu piemērošana.⁵

Datu subjekta piekrišanas iegūšana šķiet vienkāršākais risinājums šajā situācijā. Tomēr jums jāizvērtē šī procesa izmaksas un tas, vai jūsu uzņēmuma sistēmas varēs iztikt bez piekrišanu nedevušo personu datiem un pēc pieprasījuma tos dzēst. Tādēļ iesakām izvēlēties praktiskus datu nodošanas pamatus bez datu subjekta iesaistes, sekojot šiem soļiem:

1. **Izvērtējiet datu plūsmu.** Noskaidrojiet, kurus datus jūsu uzņēmums nodod uz ASV un cik svarīgi tie ir uzņēmuma saimnieciskajā darbībā. Sakārtojiet šo datu plūsmas prioritārā secībā pēc to apstrādes mērķiem. Datu plūsmai ar zemāku prioritāti, iespējams, ērtāk lūgt datu subjekta piekrišanu.
2. **Slēdziet līgumus.** Noslēdziet līgumus ar ASV partneriem par prioritāro datu plūsmu nodošanu. Šiem līgumiem jāatbilst gan Ministru kabineta, gan Eiropas Komisijas prasībām par atbildības sadalījumu u.c. datu aizsardzības aspektiem. Tas ir labākais īstermiņa risinājums šajā situācijā.
3. **Izvērtējiet uzņēmuma saistošo noteikumu izdevīgumu.** Ilgtermiņā jūsu uzņēmumam varētu būt izdevīgāk ieviest uzņēmuma saistošos noteikumus. Tajos formulē uzņēmuma datu aizsardzības mehānismus, to ieviešanu, izpildi un uzraudzību. Saistošos noteikumus pārbauda un apstiprina Datu valsts inspekcija, tādēļ resursu ieguldījumu dēļ tas ir ilgtermiņa risinājums.

“Ja jūsu uzņēmums nodod personas datus partneriem ASV tikai “drošības zonas” (*safe harbour*) ietvaros, tad jums jāievieš cits datu nodošanas tiesiskais pamats līdz 2016.gadam.”

KAS NOTIKS ŠAJĀ JOMĀ TUVĀKO MĒNEŠU LAIKĀ?

Datu valsts inspekcija šīs informācijas sagatavošanas dienā nav norādījusi, cik ātri jāievieš īstermiņa pasākumi tiesiskai personas datu nodošanai uz ASV. Eiropas datu inspekcijas strādā pie vienotām vadlīnijām, tādēļ sekojiet informācijai par tām.

Sagaidām, ka privātpersonas vēlēšies iet Austrijas jurista ceļu un lūgs Datu valsts inspekcijai izvērtēt, vai, piemēram, jūsu uz ASV vai citu trešo valsti nodotie personu dati patiesi ir pienācīgi aizsargāti. Šādas tiesības ir arī jūsu darbiniekiem.

⁴ Citus tiesiskus pamatus piedāvā ES Direktīva 95/46/EK par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un Fizisko personu datu aizsardzības likuma 28.panta otrā daļa.

⁵ Šis tiesiskais pamats ir pieļaujams, ja uzņēmuma saistošie noteikumi ir apstiprināti kādā no ES dalībvalstu datu uzraudzības iestādēm. Pašlaik Latvijā ir reģistrēti tikai trīs uzņēmuma saistošie noteikumi uzņēmumiem – Ernst&Young, Siemens Group un GlaxoSmithKline.

“Drošības zona” zaudēja spēku kā personas datu nodošanas tiesiskais pamats tikai š.g. 6.oktobrī, t.i., sprieduma dienā. Datu valsts inspekcija nevar administratīvi sodīt jūsu uzņēmumu par datu nodošanu līdz tam datumam.

ES līmenī Komisija 2013.gadā sāka jaunas pārrunas ar ASV par “drošības zonas” režīma uzlabojumiem, tomēr konkrēti noteikumi vai to ieviešanas laiks nav publiskots. ES institūcijas šobrīd apspriež arī jaunas Vispārīgās datu aizsardzības regulas galīgo tekstu. Iespējams, Komisija ierosinās mainīt datu nodošanas noteikumu projektu, lai atrisinātu Tiesas konstatētos trūkumus “drošības zonas” izmantošanā.

Sekojiet jaunumiem Twitter kontā @VILGERTS_datu!

Informējam, ka 2015.gada 20.oktobrī pulksten 13.30 Hotel Bergs (Elizabetes iela 83/85) VILGERTS sadarbībā ar KPMG rīkos semināru “DATU AIZSARDZĪBAS REFORMA 2016” par gaidāmo Vispārējo datu aizsardzības regulu. Lai pieteiktos vai saņemtu vairāk informācijas par semināru, lūdzu, rakstiet uz latvia@vilgerts.com.

Papildinājums 17.10.2015.:

Uzsverot, ka “drošības zonas” režīms līdz ar EST spriedumu ir pretlikumīgs, ES nacionālās datu inspekcijas⁶ dos uzņēmumiem, kas izmantojuši tikai “drošības zonu”, laiku līdz 2016.gada 1.janvārim ieviest citu tiesisko pamatu personas datu nodošanai. Ja tas netiks izdarīts, nacionālā datu inspekcija varēs piemērot sodus. Datu inspekcijas izvērtēs alternatīvos personas datu nodošanas tiesiskos pamatus, ja uzskatīs to par nepieciešamu vai saņems sūdzības no datu subjektiem.

---

⁶ ES nacionālo datu inspekciju pārstāvji Eiropas Komisijas pārstāvji un Eiropas datu uzraudzītājs veido Direktīvas 95/46/EK 29.panta darba grupu, kura sniedz atzinumus un viedokļus par dažādiem ES personas datu aizsardzības jautājumiem un lielā mērā ietekmē personas datu aizsardzības normu interpretāciju nacionālā līmenī.

Zvērinātu advokātu birojs VILGERTS

Mēs esam viens no vadošajiem reģionālajiem advokātu birojiem. Mūsu biroji ir Latvijā, Igaunijā, Lietuvā un Baltkrievijā. Mēs palīdzam vietējiem un starptautiskiem klientiem vienkāršās un ļoti sarežģītās lietās. Klientu lietas uztveram personīgi un piedāvājam efektīvus risinājumus mērķa sasniegšanai.

Mēs esam vairāk kā 20 juristi ar spēcīgu akadēmisko izglītību un izpratni par komercdarbību. VILGERTS birojs Rīgā, Latvijā, kas izveidots 2008.gadā, ir mūsu advokātu biroja aizsākšanās vieta. Mūsu birojs Latvijā ieņem vadošu lomu lielākajā daļā biznesa tiesību nozaru.

Datu aizsardzības prakses grupa

Katrīne Pļaviņa
Advokāte
Mob.tel. +371 26 164 110
katrine.plavina@vilgerts.com

Laura Grava
Jurista palīdzē
Mob.tel. +371 26 212 666
laura.grava@vilgerts.com

Ineta Krodere
Partnere, zvērināta advokāte
Mob.tel. +371 29 223 774
ineta.krodere@vilgerts.com

Kontaktinformācija

Latvija:	Elizabetes iela 33, LV-1010, Rīga	latvia@vilgerts.com
Lietuva:	Vilniaus g. 31, LT-01402, Viļņa	lithuania@vilgerts.com
Igaunija:	Tõnismägi 3A, 10119, Tallina	estonia@vilgerts.com
Baltkrievija:	Timiryazeva 72, 6.stāvs, 220035, Minska	belarus@vilgerts.com